

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СУД (СОВЕТ)

СЛУЧАЈ ХАЦИАНАСТАСИУ против ГРЦИЈА

(Апликација бр. 12945/87)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

16 декември 1992

Во случајот Hadjianastassiou v. Greece*,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи, согласно членот 43 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) и релевантните одредби од Деловникот на Судот, во совет составен од следните судии:

Г-дин R. RYSSDAL, *Претседател*,

Г-дин Thór VILHJÁLMSSON,

Г-дин J. DE MEYER,

Г-дин N. VALTICOS,

Г-дин S.K. MARTENS,

Г-ѓа E. PALM,

Г-дин I. FOIGHEL,

Г-дин R. PEKKANEN,

Сер John FREELAND,

И исто така г-дин M.-A. EISSEN, *Регистратор*, и г-дин H. PETZOLD, *регистратор*,

Расправајќи на затворена седница на 26 јуни и 23 ноември 1992 година,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на последната наведена дата:

ПОСТАПКА

1.Случајот беше упатен до Судот од страна на Европската комисија за човекови права („Комисија“) на 12 јули 1991 година, во рамките на тримесечниот период пропишан со членот 32 став 1 и член 47 (чл. 32-1, чл. 47) од Конвенцијата. Тој беше покренат со апликација (бр. 12945/87) против Хеленската Република поднесена до Комисијата според членот 25 (чл. 25) од страна на грчки државјанин, г-дин Constantinos Hadjianastassiou, на 17 декември 1986.

□ Случајот е означен со бројот 69/1991/321/393. Првата бројка е позицијата на случајот на листата на случаи упатени до Судот во релевантната година (втора бројка). Последните две бројки ја покажуваат положбата на случајот на листата на случаи упатаени до Судот од неговото основање и на листата на соодветните апликации до Комисијата.

Барањето на Комисијата упатуваше на членовите 44 и 48 (чл.44, чл.48) и на изјавата со која Грција ја признава задолжителната надлежност на Судот (член 46) (чл.46). Предмет на барањето беше дали фактите на случајот укажуваат на повреда сторена од страна на тужената Држава на нејзините обврски согласно членовите 6 и 10 (чл.6, чл.10) од Конвенцијата.

2. Во одговор на барањето доставено согласно Правилото 33 став 3 д) од Правилата на Судот, апликантот изјави дека тој сака да земе учество во постапката и назначи адвокат што ќе го застапува (Правило 30).

3. Судскиот совет што беше оформен ги вклучуваше по службена должност г-дин N. Valticos, избраниот судија со грчко државјанство (член 43 од Конвенцијата) (член 43) и г-дин R. Ryssdal, претседател на Судот (правило 21 став 3 б)). На 29 август 1991 година, во присуство на регистраторот, претседателот со ждрепка ги извлече имињата на останатите седум судии, имено г-дин J. Cremona, г-дин Thór Vilhjálmsson, г-дин J. De Meyer, г-ѓа E. Palm, г-дин I. Foighel, г-дин R. Pekkanen и Sir John Freeland (член 43 од Конвенцијата и Правилото 21 став 4) (член 43).

Последователно судијата г-дин S. K. Martens, заменик судија, го замени г-дин Cremona, кој го напушти Судот поради истек на мандатот и чиј наследник стапи на функција пред судењето (Правило 2 ставови 3 и 22 став 1).

4. Г-дин Ryssdal ја превзема функцијата Претседател на советот (Правило 21 став 5) и преку регистраторот, го контактираше Агентот на грчката влада („Владата“), делегатот на Комисијата и адвокатот на апликантот за организирање на постапката (Правило 37 став 1 и 38). Регистраторот последователно доби мемораандум од апликантот на 14 февруари 1992 година и меморандум од Владата на 28 февруари. На 2

јуни Секретарот на Комисијата го извести регистраторот дека делегатот ќе достави усмени опсервации.

На 12 март Комисијата стави на располагање различни документи, на барање на регистраторот и Владата.

5. Во согласност со одлуката на претседателот, расправата се одржа во присуство на јавноста во Зградата на човековите права во Стразбур на 23 јуни 1992 година. Судот претходно одржа подготвителен состанок.

Пред Судот се појавија:

- за Владата

Г-дин Р. КАМАРИНЕАС, советник

во Правниот совет на Државата,

Агент

Г-ѓа Ф. ДЕДУСИ, член

на Правниот совет на Државата,

Бранител;

- за Комисијата

Г-дин С.Л. РОЗАКИС,

Делегат;

- за апликантот

Г-дин Р. НИСАНД, адвокат,

Советник.

Судот ги слушна обраќањата на наведените претставници и лично на г-дин Hadjianastassiou, како и нивните одговори на поставените прашања.

ФАКТИ

I. ФАКТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

6. Г-дин Hadjianastassiou, грчки државјанин, е аеронаутички инженер. Во материјалното време тој бил капетан на воздушните сили.

Како офицер задолжен за проектот за дизајнирање и производство на управувани проектили, тој, во 1982 година доставил извештај до

Центарот за технолошко истражување на воздушните сили ("К.Е.Т.А.") за проектилот на кој што работел. Во јануари 1983 година тој на приватната компанија ("ELFON Ltd") и доставил друга техничка студија за управувани проектили, што самиот ја изготвил.

А. Постапката пред атинскиот постојан суд за воздушните сили

7. На 4 јули 1984 година советот на Постојаниот суд за воздушни сили на Атина (Diarkes Stratodikeio Athinon) го обвини апликантот и едно друго лице за откривање на воени тајни (Article 97 од Воениот кривичен законик, види став 21 подолу).

На 22 октомври 1984 година Судот го прогласи г-дин Hadjianastassiou за виновен за доставување на ELFON серија од десет информации заедно со „целокупните технички и теоретски податоци“ што биле содржани во Извештајот на К.Е.Т.А. Тој бил осуден на две години и шест месеци затвор.

В. Постапката пред Воениот апелационен суд

8. Апликантот и обвинителот за Воениот апелационен суд (Epitropos tou Anatheoritikou Dikastiriou) се жалеле на пресудата.

9. По претресот одржан на 28 февруари и 1 март 1985 година, Воениот апелационен суд назначи двајца експерти – професори на Политехничката школа на Атина, кои, со двајца други експерти, назначени од страна на апликантот, ги споредија двете студии.

Во нивниот извештај од 26 септември 1985 година, двајцата професори го заклучија следново:

"... според нашето мислење, двете студии, на К.Е.Т.А. и на ELFON, се темелат на различни методи, двата проектила се различни и вториот не е копија на првиот... . Сепак, неизбежно дошло до определен пренос на техничко знаење ... Не е можно да се определи обемот на таквиот пренос надвор од она што е споменато погоре под б), ц) и д), бидејќи студијата на ELFON, и уште повеќе

извештајот на К.Е.Т.А. биле лошо напишани и биле полни со непрецизности и пропусти; треба да се нагласи дека во двете студии аеродинамичните податоци се погрешни..."

Тие посочиле дека г-дин Hadjianastassiou имал определено техничко знаење, стекнато за време на неговите студии во Обединетите држави. Но неговото учество во проектот на К.Е.Т.А. го збогатило неговото искуство. Компонентите на проектите и некои од теориските податоци содржани во двете студии би можеле да се најдат во повеќе прирачници опфатени со фајлот кои што се сметале за „достапна литература“. Овие прирачници не биле класифицирани како „тајни“, но не можело да се утврди дали биле достапни за приватни лица.

10. На новото судење на 21 и 22 ноември 1985 година, Апелациониот воен суд извел докази од 19 сведоци за тоа дали двете студии содржат заеднички податоци, дали информациите кои биле изготвени врз основа на овие студии биле слободно достапни во научната литература и дали студијата на К.Е.Т.А. била класифицирана како „воена тајна“.

11. По претресот, Апелациониот воен суд расправал без присуство на јавноста за следните прашања формулирани од неговиот Претседател:

"1. Дали Constantinos Hadjianastassiou е виновен поради тоа што во периодот од октомври 1982 до март 1983, незаконски и намерно им доставил и им ги открил на трети лица воените планови и информации класифицирани како доверливи кои што требало да останат тајна заради воените интереси на Грчката држава? [особено, дали тој е виновен поради тоа што] ..., во октомври 1982 година, откако ја контактирал компанијата ELFON Ltd ... со цел да изготви во нејзина полза студија за управувани (водени) проектили, за финансиски надоместок договорен со споменатата компанија, незаконски и намерно, а) доставил до гореспомнатата компанија општи информации за водените проектили кои биле дизајнирани во К.Е.Т.А. заедно со техничките

карактеристики, иако како проектен офицер за проектите на К.Е.Т.А. тој знаел дека тие информации се тајни и дека воените интереси на Грчката држава налагаат тие да се чуваат во тајност; б) доставил до истата компанија повеќе елементи што произлегуваат од студијата, кои се однесуваат на проектот и на истата работа и за целокупната производствена програма на грчките управувани (водени) проектили ("laser kit") кои постоеле во центарот и кои главно се однесувале на димензионен дијаграм на проектите, неговата надворешна геометрија, неговиот периметрички план, неговите аеродинамични елементи, неговиот Nd-YAG ласерски тип, динамичен модел, шематскиот дијаграм, основните електронски податоци, како и други теориски или технички елементи содржани во студијата на ELFON Ltd ... која што била елаборирана целосно врз основа на информациите доставени и откриени од него до компанијата и произлезени од соодветниот проект и студија на К.Е.Т.А., иако знаел, во неговото својство на проектен офицер..., дека информацијата била доверлива и дека воените интереси на Грчката држава налагаат таа да биде чувана во тајност?

2. Дали било утврдено ... дека, кога тој ги открил овие воени тајни, обвинетиот погрешно сметал, дека тој имал право да продолжи на тој начин, или од друга страна, тој разумно сметал дека со тоа што ја изготвил студијата на К.Е.Т.А. користејќи го сопственото знаење дека имал право да ја елаборира новата студија и да ја достави преку посредничката компанија ELFON Ltd до Одделот за вооружената индустрија? Дали ова негово верување било оправдано?

3. Дали се утврди ... дека воените тајни вака откриени, имено, општите информации кои (обвинетиот) ги доставил до компанијата ELFON во врска со управуваните проектили и нивните технички карактеристики, се од минорно значење?

4. Дали определени фактори треба да се земат предвид како олеснувачки, имено дека пред извршувањето на горенаведените дејствија, обвинетиот водел чесен и среден приватен, семеен и професионален живот?... "

12. Според записникот од советувањето, Апелациониот воен суд одговорил позитивно на прашањата 1 а) (четири спрема еден глас), 3 и 4 (едногласно) и негативно на прашањата 1 б) (четири спрема еден глас) и 2 (три спрема два гласа).

13. Со пресудата објавена во присуство на г-дн Hadjianastassiou на 22 ноември 1985 година, судот го осудил за откривање на воени тајни од мало значење (член 97 став 2 од Воениот кривичен законик, види став 21 подоле) на условна казна од 5 месеци затвор, од која биле одземени четирите месеци и 14 дена поминати во притвор.

14. Претседателот на Апелациониот воен суд ја прочитал пресудата, која не упатувала на прашањата поставени до членовите на судот.

15. Со цел да се добие текстот на тие прашања и дадените одговори, апликантот на 23 ноември 1985 година побарал да го види записникот од претресот. Регистраторот наводно му рекол дека треба да почека за „финалната верзија“ на пресудата.

С. Постапката пред Касациониот суд

16. На 26 ноември 1985 година – во рамките на петте дена пропишани во членот 425 став 1 од Воениот кривичен законик (види став 24 подолу) – г-дин Hadjianastassiou се жалел до Касациониот суд; во својата жалба од една страна тој се жалел за наводна „погрешна примена и интерпетација на одредбите врз основа тој бил осуден, имено на членот 97 став 2 од Воениот кривичен законик.

17. Тој добил копија од апелационата пресуда на 16 декември, таа била мошне кратка без да се наведат основите на кои се темели, туку само упатувала на утврдување на санкцијата.

18. На 23 декември 1985 апликантот повторно барал да му се достави записникот; него го добил на 10 јануари 1986 година. Овој документ кој бил детален и ги содржел шесте прашања и добиените одговори, завршувал со следново:

"...

Судот со четири спрема еден глас ... утврди дека обвинетиот Hadjianastassiou е виновен за откривање на воени тајни, кое што дело го сторил во Атика помеѓу октомври 1982 и март 1983.

Со три гласа спрема два..., Судот го отфрли барањето на одбраната да се примени членот 31 став 2 од Кривичниот законик (не е виновен во случај на грешка).

Судот едногласно прифаќа дека пренесените воени тајни се од минорно значење.

Судот едногласно ги прифаќа истакнатите фактори за ублажување на казната (член 84 став 2 (а) од Кривичниот законик).

Имајќи ги предвид следниве членови: ... член 97 став 2 во врска со став 1 и член 98 (е) ..., членовите 366, 368 ... од Воениот кривичен законик, ...;

... имајќи ја предвид тежината на извршените дејствија, личноста на обвинетиот, штетата предизвикана со делото, специфичната природа на делото, специфичните околности под кои е сторено, степенот на кривичната намера на страната на обвинетиот, неговиот карактер, личната и општествената положба како и неговото однесување пред и после извршувањето на делото;

Судот го осудува на затвор од пет месеци и му наложува да ги надомести трошоците ...

Од наведената казна се одзема периодот од 4 месеци и 14 дена поминати во притвор и утврдува дека преостануваат да бидат отслужени 16 дена.

Со оглед на фактот што осудениот нема претходни осуди и никогаш не бил осуден на казна затвор и имајќи ги предвид околностите под кои е сторено делото, Судот смета дека треба да го суспендира остатокот од казната...

Од тие причини,

Имајќи ги предвид членовите 99, 100 и 104 од Кривичниот законик,

Судот наложува преостанатиот дел од казната затвор да биде суспендиран за период од три години.

..."

19.Претресот пред Касациониот суд (Areios Pagos) се одржа на 11 април 1986.

На 14 април г-дин Hadjianastassiou поднесе и писмен поднесок во поткрепа на неговиот усмен исказ. Тој се жалел на краткиот рок за жалба против одлуките на воените судови и на фактот дека за заинтересираните лица било невозможно навремено да добијат пристап до содржината на оспорените пресуди. Тој исто така го оспорувал основот на кој се темелело обвинението против него: комуникацијата на „општи информации“ за проектилот на КЕТА, за кое што обвинение Апелациониот воен суд сметал дека е докажано, не ја оправдува примената на членот 98 од Воениот кривичен законик, со оглед на тоа што таа одредба се однесува на откривање на доверлива информација од воено значење, за кое што обвинение Апелациониот воен суд го ослободил со неговиот одговор на прашањето 1 б) (види го ставот 11 погоре). Според него, во краен случај неговиот случај може да се подведе под членот 96 (види го ставот 21 подолу).

20. На 18 јуни 1986 година Касациониот суд ја прогласил жалбата за недопуштена поради следниве причини:

"Со жалба пред Судот ..., во која тој бараше пресудата на Атинскиот Апелационен воен суд бр. 616/1985 да биде укината, (апликантот) ја оспорува споменатата пресуда поради погрешна примена и интерпретација на одредбите врз основа на кои тој бил осуден, имено член 97 став 2 од Воениот кривичен законик. Меѓутоа, оваа единствена основа за жалба, како што е погоре формулирана, е нејасна поради тоа што не укажува на ниту една конкретна и посеба грешка во оспорената пресуда што би можела да претставува основа на жалбата за погрешна примена и интерпретација на наведената одредба; според тоа жалбата мора да биде прогласена за недопуштена согласно членовите 476 став 1 и 513 став 1 од Законот за кривична постапка".

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

A. Одавање воени тајни

21. Воениот кривичен законик го предвидува следново:

Член 96

"Пренесување на воени информации

Секој офицер или друго лице вработено во вооружените сили, кое без согласност на воените власти, пренесе или обелодени со какви и да било средства информации и проценки во врска со армијата ќе биде казнет со затвор не подолг од 6 месеци."

Член 97

"Оддавање воени тајни

1. Секој офицер или друго лице вработено во вооружените сили кое незаконито и намерно даде или пренесе други документи, планови или други објекти или тајни информации од воено значење или дозволи таквите документи, планови, објекти или информации да бидат дадени или пренесени на други, ќе биде казнето со казна затвор (katheirxi), или доколку наведеното е дадено или пренесено на странска држава или на агент или шпион на странска држава, со отпуштање од воената служба и смрт.

2. ... кога пренесената [информација] е од минорно значење, обвинетото лице ќе биде санкционирано со казна затвор (filakisi) не пократка од шест месеци..."

Член 98

"Тајни информации

'Тајни информации од воено значење' значи информации во врска со грчката држава или нејзините сојузници која се однесува на:

...

(е) било кој објект официјално класифициран како тајна.

..."

В. Обврска на судовите да дадат образложение на пресудите

22. Релевантните одредби од Уставот од 1975 се формулирани на следниов начин:

Член 93 став 3

"Сите судски пресуди мора да бидат точно и подробно образложени и се објавуваат на јавна седница ..."

Член 96

"...

4. Со посебен закон може да се предвидат:

(a) Прашањата кои се однесуваат на армиските, морнариските и судовите за воздушните сили, кои нема да имаат надлежност врз цивилни лица.

(b) Прашања кои се однесуваат на судовите кои одлучуваат за заплена на бродовите во време на војна (prize courts).

5. Судовите утврдени со под-ставот (a) од претходниот став, ќе бидат составени од мнозинство членови на судската бранша на вооружените сили, кои уживаат гаранции за независност во поглед на нивната личност и нивната функција, предвидени со членот 87 став 1 од овој Устав. Одредбите од ставовите 2 до 4 од членот 93 ќе се применуваат на расправите и пресудите на овие судови. Со закон ќе бидат утврдени подетални правила за имплементација на одредбите од овој став и датумот на нивното влегување во сила.

23. Според утврдената судска практика на Касациониот суд пропустот да се дадат причини за одлуките на воените судови не ги прави тие одлуки ништовни. Примената на одредбите од членот 93 став 3 од Уставот на овие судови, согласно условите од членот 96 став 5, бара донесување на посебни закони, што сеуште не е направено. (пресуди бр. 470/1975, 483/1979, 18/1980, 647/1983, 531-535/1984 (Nomiko Vima 1984, p. 1070) и 1494/1986). Доволно е што една таква одлука одговора на прашањата поставени од страна на Претседателот; прашањата мора точно да упатуваат на делата за кои е обвинет обвинетиот, за да може Касациониот суд подоцна да направи ревизија за тоа дали одредбите од кривичното право биле правилно применети на фактите на случајот од страна на воените судови од прв и втор степен (пресуди бр. 456/1986 и 1494/1986).

С. Жалби на одлуките на воените судови

1. Воен кривичен закон

24. Релевантен дел од законот:

Член 366

"Формулирање на прашањата. Главно прашање

1. Претседателот поставува прашања за секој од обвинетите.

2. Главното прашање се темели на оперативниот дел од одлуката за притвор ... и ќе содржи прашање за тоа дали обвинетиот е виновен... за тоа за што е обвинет ..."

Член 368

"Дополнителни прашања (Parepomena zitimata)

Заради дополнување на главното прашање или алтернативно прашање, можат да се постават дополнителни прашања во врска со обвинението и за факторите за поострување, ублажување или бришење (exalipsis) на делото."

Член 425 став 1

"Рок

Жалбата до Касациониот суд (anairesi) мора да биде поднесена во рок од 5 дена од донесувањето на пресудата, или во случај кога таа е донесена во отсуство на осуденото лице или на неговиот застапник, од денот на доставувањето на истата. ..."

Член 426

"Основи за жалба до Касациониот суд

Жалбата може да се темели само на следниве причини:

...

(В) Погрешна примена или толкување на материјалните одредби на кривичното право."

2. Закон за кривична постапка

25. Законот за кривичната постапка меѓу другото, предвидува:

Член 473 став 3

"Рок за жалба

Рокот за жалба до Касациониот суд започнува да тече на датумот на кој конечниот текст на пресудата е внесен во регистарот на кривичниот суд. Таа ќе биде внесена во рок од 15 дена, а во случај тоа да се пропушти, претседателот на кривичниот суд ќе одговара дисциплински."

Член 509 став 2

"Меморандум за жалба до Касациониот суд

Покрај основот назначен во жалбата ... понатамошни поднесоци можат да се достават во дополнителен меморандум, кој мора да се поднесе во канцеларијата на главниот јавен обвинител на Касациониот суд не подоцна од 15 дена пред судењето... во случај да се пропушти рокот, овој меморандум не е допуштен.

3. Релевантна судска практика на Касациониот суд

26. Според судската практика на Касациониот суд (пресуди бр. 656/1985 (Nomiko Vima 1985, p. 891), 1768/1986, 205/1988 (Nomiko Vima 1988, p. 588) and 565/1988), членот 473 став 3 од Законикот за кривична постапка не се применува на жалбите кои се однесуваат на правни прашања на одлуките на воените судови, со оглед на тоа што рокот за овие жалби е утврден со членот 425 од Воениот кривичен законик (види став 24 погоре).

Основите за жалба до Касациониот суд мора да бидат утврдени во иницијалната жалба. Во поглед на „погрешната примена и толкување на материјалните одредби на кривичното право“, во жалбата мора јасно да се утврдат грешките што наводно се направени во оспорената пресуда (пресуди бр. 234/1968, 459/1987, 1366/1987 (Nomiko Vima 1987, p. 1659) и 1454/1987, како и во пресудата на Касациониот суд (во овој случај).

Конечно, дополнителните поднесоци можат да се земат предвид само доколку во првобитниот жалбен поднесок е посочена барем една основа за која што се смета дека е допуштена и доволно образложена

(пресуди бр. 242/1951, 341/1952, 248/1958, 472/1970, 892/1974, 758/1979 (Nomiko Vima 1980, p. 56), 647/1983, 1438/1986 и 1453/1987).

ПОСТАПКА ПРЕД КОМИСИЈАТА

27.Г-дин Hadjianastassiou се обрати до Комисијата на 17 декември 1986. Тој се повика на членот 6, жалејќи се дека отсутството на причините (образложение) на пресудата на вониот жалбен суд и краткиот рок за жалба, го спречиле тој понатаму да ја образложи својата жалба пред Касациониот суд. Тој покрај тоа сметал дека осудата за откривање на воени тајни од второстепено значење ја повредила неговата слобода на изразување од членот 10.

28.Комисијата ја прогласила за допуштена неговата жалба (бр. 12945/87) на 4 октомври 1990. Во својот извештај од 6 јуни 1991 година (според членот 31) таа изрази едногласно мислење дека постои повреда на членот 6 ставови 1 и 3 (b) (чл. 6-1, чл. 6-3-b), но не и на членот 10 (чл. 10).

Целосниот текст на мислењето на Комисијата е дадено во анекс кон оваа пресуда*.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 (ЧЛ.6)

29.Г-дин Hadjianastassiou се повика на ставовите 1 и 3 (б) на членот 6 (чл. 6-1, чл. 6-3-b), кои гласат:

"1. Во определувањето на ... какво и да било кривично обвинение против него..... секој има право на фер ... судење,,, од страна на суд....."

[□] Забелешка од регистраторот: од практични причини овој анекс ќе се појави само во печатената верзија на пресудата (том 252, Series A of the Publications of the Court), но копија од извештајот на Комисијата може да се добие од регистраторот.

3. Секој обвинет за кривично дело ги има следниве минимални права:

...

(b) да има доволно време и средства за подготовка на својата одбрана;

..."

Тој се жалел поради тоа што не било дадено образложение на пресудата објавена на 22 ноември 1985 година од страна на Претседателот на Воениот жалбен суд и на краткиот рок на жалба до Касациониот суд. Иако тој бил присутен на претресот, тој не открил кои се точните причини за неговото обвинение се до 10 јануари 1986 година, што значело дека неговата жалба за повреда на правото била осудена на неуспех.

30. Владата го оспори ова становиште, што во суштина Комисијата го подржа. Според претходната, апликантот бил свесен за содржината на прашањата што ги поставил Претседателот на Воениот жалбен суд. Прашањата бр. 2 и 4 биле засновани на аргументи истакнати лично од самиот г-дин Hadjianastassiou пред Постојаниот суд за воздушните сили. Одговорот на прашањето бр. 3 кое било формулирано за прв пат во жалбата, било изричито даден во пресудата што ја прочитал Претседателот. Во поглед на прашањето за давање на иноформации од „воено значење“, претседателот тоа го поделил во два дела – 1 а) и 1б) (види став 11 погоре) – со цел да ги земе предвид заклучоците на експертите и да покаже поблаг став кон обвинетиот, чија што санкција била намалена. Покрај тоа, прашањата освен тоа што биле основа за заклучокот на судската расправа, предизвикале и жива дискусија во текот на судењето. Накратко, било целосно можно г-дин Hadjianastassiou да поднесе детални и допуштени основи за жалба во рамки на законски утврдениот рок.

31. Со оглед на тоа што барањата од ставот 3 на членот 6 (чл. 6-3) претставуваат посебни аспекти на правото на фер судење, гарантирано

со ставот 1 (чл. 6-1), Судот ќе ја испита апликацијата согласно двете одредби земени заедно.

32. Судот на почетокот укажува дека иако членот 93 став 3 од Грчкиот Устав (види став 22 погоре) бара сите судски пресуди да бидат посебно и темелно образложени, според членот 96 став 5, примената на ова барање од страна на воените судови е поврзано со донесување на посебен закон. Таквиот закон сеуште не е донесен. Во меѓувреме, Касациониот суд може да ја разгледа правилната примена на кривичниот закон од страна на овие судови само преку прашањата што ги поставуваат претседателите на судовите и преку одговорите на нивните колеги, од кои произлегува и образложението.

33. Договорните страни уживаат значителна слобода во изборот на соодветни средства за да обезбедат нивните судски системи да бидат во согласност со барањата од членот 6 (чл. 6). Националните судови, мораат со доволен степен на јасност да укажат врз кои основи ја темелат својата одлука. Од тоа, меѓу другото, произлегува можноста на обвинетиот успешно да го користи своето право на жалба. Задача на Судот е да утврди дали методот усвоен во оваа смисла во конкретниот случај довел до резултати кои се во согласност со Конвенцијата.

34. Во овој случај, во пресудата прочитана од страна на Претседателот на Воениот жалбен суд не биле содржани прашањата онака како што тие се наведени во записникот од претресот (види ставоти 11 и 18 погоре). Тој упатува на членот 366 од Воениот кривичен законик (види став 24 погоре) и ја опишува информацијата што е пренесена како информација од минорно значење, но не се темели на истите основи како одлуката на Постојаниот суд за воздушни сили.

Прашањето 1 а) кое се однесува на комуникација на „општа информации во врска со воден проектил“ што требало да се чува во тајност, за прв пат се појавило во постапката пред жалбениот суд.

Кога, ден после донесувањето на пресудата, апликантот побарал да добие целосен текст на прашањата, регистраторот наводно го известил дека ќе треба да чека за „финалната верзија“ на пресудата (види став 15 погоре). Во неговата жалба по основ на примената на правото, поднесена во рок од 5 дена утврден со членот 425 став 1 од Воениот кривичен законик (види став 24 погоре) г-дин Hadjianastassiou би можел да се ослони само на она што можел да го слушне за време на сослушувањето, и тој не можел да направи ништо повеќе освен да се повика на членот 426 општо.

35.Во оспорувањето од Владата, апликантот требало да даде дополние преку дополнителен поднесок (меморандум), согласно членот 509 став 2 од Законикот за кривичната постапка (види став 25 погоре); тоа што тој не ја искористил таа можност, е поради тоа што тој немал причини за жалба што би ги истакнал.

36.Судот не е убеден со овој аргумент. Кога г-дин Hadjianastassiou го добил записникот од претресот, на 10 јануари 1986 година тој веќе не можел да ја прошири својата жалба поради примена на правото. Според востановената судска практика во повеќе случаи, дополнителните укажувања можат да се земат предвид само доколку во иницијалната жалба е наведена барем една основа која е допуштена и доволно образложена (види став 26 погоре).

37.Заклучок, правата на одбраната биле предмет на такви ограничувања што апликантот немал фер судење. Според тоа постои повреда на ставот 3 б) на членот 6, во врска со ставот 1 (член.6-3-б, чле. 6-1).

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 (чл.10)

38.Според г-дин Hadjianastassiou неговата осуда од страна на воените судови исто така го повредила членот 10 (чл. 10) кој гласи:

„1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право опфаќа слобода да на мислење и слобода за примање и пренесување на информации и идеи без мешање од страна на јавните власти и независно од границите...

2. Остварувањето на овие слободи, со оглед на тоа што со себе носи обврски и одговорности, може да биде подложено на такви формалности, услови, ограничувања или казни кои се пропишани со закон и се неопходни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната безбедност, заради спречување на нереди и кривично дело, за заштита на здравјето или моралот, за заштита на угледот или правата на другите, за спречување на откривање на доверливи информации или за заштита на авторитетот и непристрасноста на судството."

39.Треба да се потсети дека апликантот, како офицер, бил осуден и казнет за откривање на воени информации од минорно значење. Студијата за која што станува збор била наменета за фирма што произведува приватно оружје за надомест.

Се разбира дека слободата на изразување гарантирана со членот 10 (чл. 10) се однесува и на офицерите исто како што се однесува на други лица под јурисдикција на Договорните страни (види *Engel and Others v. the Netherlands* пресуда од 8 јуни 1976, Series A no. 22, стр. 41, став. 100). Уште повеќе таква информација не паѓа надвор од опфатот на членот 10 (чл.10), кој не е ограничен на определени категории на информации, идеи или форми на изразување (види *The markt intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany* пресуда од 20 ноември 1989, Series A no. 165, p. 17, para. 26).

40.Според тоа, санкцијата изречена од страна на Постојаниот суд за воздушните сили, последователно намалена од страна на Воениот жалбен суд (види ставови 7 и 13 погоре), претставувало вмешување во остварувањето на правото на слобода на изразување на апликантот. Ваквото вмешување го повредува членот 10 (чл.10) ако не е „пропишано со закон“ заради една или повеќе легитимни цели

утврдени во ставот 2 (чл.10-2) и ако не е „неопходно во демократското општество“ заради остварување на споменатите цели.

А. Дали вмешувањето било "пропишано со закон"?

41. Според г-дин Hadjianastassiou, првиот од овие услови не е исполнет бидејќи „законот“ не бил доволно предвидлив. Примената од страна на Воениот жалбен суд на членовите 97 и 98 од Воениот кривичен законик била погрешна (види став 21 погоре); иако овие одредби служеле како основа за одлуката на судот, во неа не била наведена точно ниту една доверлива информација што била предадена на ELFON.

42. Судот меѓутоа укажува дека формулацијата на одредбата за која што станува збор (види ставови 21 погоре) не е во согласност со начинот на кој Воениот жалбен суд ја применил истата. Укажувајќи дека првенствено задача на националните судови е да го толкуваат и применуваат домашното право (види, меѓу другите, *Kruslin v. France* пресуда од 24 април 1990, Series A no. 176-A, стр. 21, став 29), Судот наоѓа, исто како и Владата и Комисијата, дека вмешувањето било „пропишано со закон“:

В. Дали вмешувањето било со легитимна цел?

43. Јасно е дека оспорената санкција била со намера да се казни објавувањето на информацијата за проект со оружје која што била класифицирана како тајна, и со тоа за „заштита на националната безбедност“ што е легитимна цел за целите на членот 10 став 2 (чл.10-2).

С. Дали вмешувањето било "неопходно во демократско општество"?

44.Г-дин Hadjianastassiou негира дека вмешувањето било неопходно. Тој смета дека рутинската техничка студија што се темелела целосно на негова сопствена документација не можела да се смета дека и штети на националната безбедност. Со одговорот на прашањето 1 б) (види ги ставовите 11 и 12 погоре), Воениот жалбен суд потврдил дека нема никаква врска помеѓу студијата направена за вооружените сили и онаа за ELFON. Според него, требало да постојат прописи со кои ќе им се забрани на грчките офицери да работат за приватни компании или да им се дозволи да работат, но под услов да не оддаваат воени тајни; Воениот жалбен суд не нашол дека тој открил каква и да било тајна.

45.Во овој случај, проектот за производство на воден (управуван) проектил на вооружените сили бил класифициран како „воена тајна“. Осудата на апликантот пред апелациониот суд, меѓутоа се засновала на објавување на „општи информации“ кои заради воените интереси требало да бидат чувани како тајна; експертите именувани од страна на апелациониот суд пред да се донесе одлуката заклучиле дека иако двете студии користеле различни методи, сепак „неизбежно дошло до определен трансфер на техничко знаење“ (види став 9 погоре).

Како и Владата, и Судот смета дека откривањето на државниот интерес за определено оружје и на соодветното техничко знаење, кое може да укаже на успехот во неговото производство, можат да предизвикаат значителна штета на националната безбедност.

46.Исто така е неопходно да се земат предвид посебните услови кои се однесуваат на воениот живот и специфичните „обврски“ и „одговорности“ кои ги имаат припадниците на вооружените сили (види (see the Engel and Others, пресуда, цитирана погоре, стр. 41, став 100).Апликантот како офицер на К.Е.Т.А. задолжен за програмата за

експериментална ракета, бил врзан со обврска за дискреција во врска со се она што било поврзано со вршењето на неговите должности.

47. Во светлината на наведеното, не може да се каже дека грчките воени судови ги пречекориле границите на проценката што ја имаат домашните власти во работите поврзани со националната безбедност. Ниту пак доказите покажуваат на недостиг на разумна врска на пропорционалност помеѓу употребените средства и легитимната цел.

Заклучок, нема повреда на член 10 (чл.10).

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 50 (чл.50)

48. Според член 50 (чл.50),

"Доколку Судот најде дека одлуката или мерката превземена од правен орган или кој и да било друг орган на Високата страна договорничка е целосно или делумно во спротивност со обврските што произлегуваат од ...Конвенцијата, и доколку внатрешното право на споменатата Страна допушта само делумно обештетување како последица на оваа одлука или мерка, со одлуката на Судот, доколку е потребно, ќе биде доделено правично обештетување на повредената страна“.

Според оваа одредба г-дин Hadjianastassiou барал надомест на неговите трошоци и издатоци направени пред грчките судови (650,000 драхми), а потоа и пред органите на Конвенцијата (300,000 драхми и 29,260 француски франци).

Владата сметаше дека ова побарување е прекумерно, бидејќи далеку ги надминува таксите што се применуваат на правничката професија според грчкото право. Таа изјави дека е спремна да плати 100,000 драхми во случај доколку се утврди повреда.

49. Судот укажува дека во овој контекст не е врзан со домашните износи и критериуми (види, меѓу другото *Granger v. the United Kingdom*, пресуда од 28 март 1990, Series A no. 174, стр. 20, став. 55).

Како и Комисијата, Судот е на становиште дека за трошоците направени во Грција, можат да се надоместат само оние кои се однесуваат на постапката пред Касациониот суд - 220,000 драхми. Сумите побарани во поглед на постапката во Стразбур се во согласност со критериумите утврдени во судската практика и според тоа, треба да бидат надоместени во целост.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. Утврдува дека има повреда на ставовите 1 и 3 б) на членот 6, (чл. 6-1, чл. 6-3-b);
2. Утврдува дека нема повреда на членот 10 (чл. 10);
3. Утврдува дека тужената Држава треба да му плати на апликантот, во рок од три месеци, на име трошоци сума од 29,260 (дваесет и девет илјади и двеста и шеесет) француски франци и 520,000 (петстотини и дваесет илјади) драхми;
4. Го отфрла остатокот на барањето за правично обештетување.

Составена на англиски и француски јазик, и донесена на јавна расправа во Зградата на човековите права во Стразбур, на 16 декември 1992 година.

Rolv RYSSDAL
Претседател

Marc-André EISSEN
Регистратор

Во согласност со членот 51 став 2 (чл. 51-2) од Конвенцијата и Правилото 53 став 2 од Правилата на Судот, согласно мислење на г-дин Де Меуер е во прилог на оваа пресуда.

R. R.
M.-A. E.

СОГЛАСНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА DE MEYER

(Превод)

Како и другите членови на Советот сметам дека во овој случај нема повреда на правото на слобода на изразување, но моите причини се поедноставни од оние наведени во ставовите 39 до 47 од пресудата. Тие се следниве:

1. Апликантот бил осуден и казнет според членот 97 став 2 од Воениот кривичен законик за откривање на доверлива информација од минорно значење.¹

2. Бидејќи припадниците на вооружените сили имаат посебни „обврски и одговорности“, неопходно е ним да им е забрането да пренесуваат на трети лица, освен ако за тоа не се овластени, информации и идеи за кои што станува збор во конкретниот случај, дури и тогаш кога тие идеи и информации се плод на нивната сопствена работа.

Тоа е особено случај кога информациите и идеите за кои што станува збор се класифицирани како доверливи од страна на надлежните власти.

3. Кога ќе се утврди дека воениот персонал постапил спротивно на оваа забрана, судовите под чија што надлежност спаѓаат тие лица треба против нив да ги применат санкциите пропишани со закон.

4. Во конкретниот случај не се покажа дека во третманот на апликантот, грчките судови ги злоупотребиле овластувањата што ги имаат во оваа сфера.

¹ Види став 13 од пресудата.